

„Udzielanie pierwszej pomocy w sytuacjach nieurazowych”

Moduł II

Spis treści:

1. Omdlenie
2. Padaczka
3. Zawał mięśnia sercowego
4. Zadławienie u dorosłych i dzieci powyżej 1 roku życia
5. Wstrząs

1. Omdlenie

Omdlenie to krótkotrwała i przemijająca utrata przytomności spowodowana nagłym rozszerzeniem naczyń krwionośnych. Efektem tego jest zmniejszony napływ krwi do mózgu, co w rezultacie powoduje jego niedokrwienie i utratę przytomności.

Najczęstsze przyczyny omdleń:

- silne negatywne bodźce (widok krwi, stres, silny lęk, duszne pomieszczenia);
- ból;
- upał;
- długotrwałe stanie.

Typowe objawy poprzedzające omdlenie:

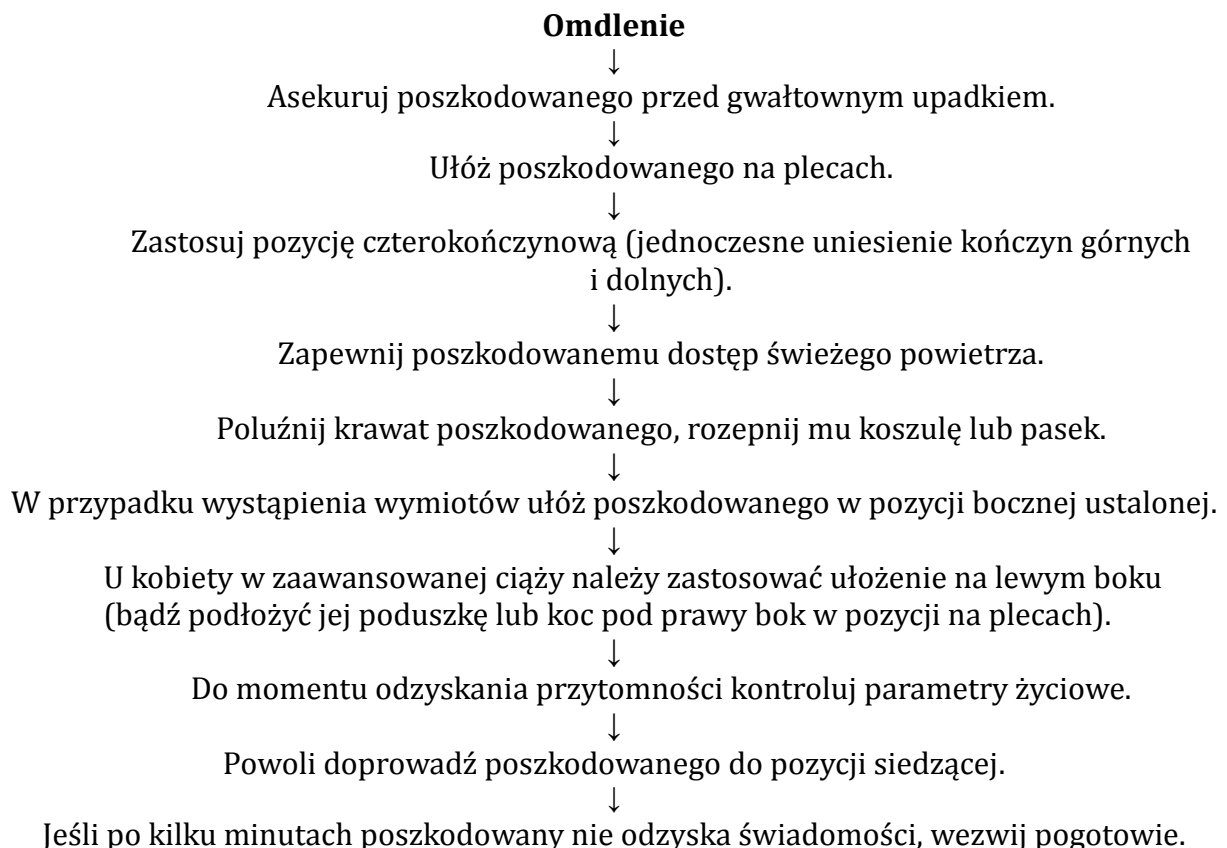
- ogólne osłabienie;
- „mroczki” przed oczami;
- szумы w uszach;
- blada, spocona skóra.

Utracie przytomności często towarzyszy upadek poszkodowanego, co może doprowadzić do urazów wynikających z uderzenia o przedmioty znajdujące się w otoczeniu.

Rozpoznanie

Na podstawie oceny funkcji życiowych:

- poszkodowany jest nieprzytomny, ale oddycha;
- tętno jest zazwyczaj wyczuwalne.

Rysunek. II.I. Pozycja czterokończynowa

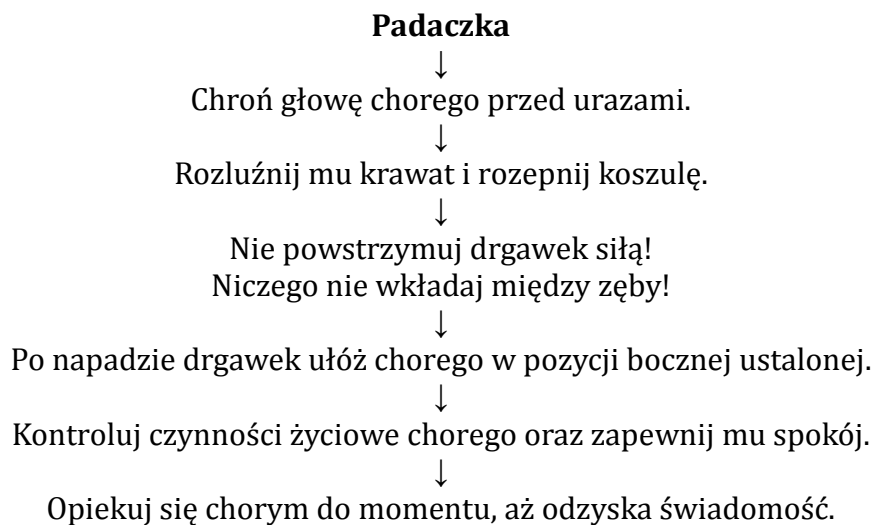

Źródło: Opracowanie własne.

2. Padaczka

Padaczka to zespół chorobowy z objawami schorzeń ośrodkowego układu nerwowego. Nadmierne wyładowania neuronów oraz nieprawidłowe rozprzestrzenianie się pobudzenia mózgu to przyczyny napadu padaczkowego.

Napad padaczkowy jest nagłą, przejściową nieprawidłowością natury ruchowej, wegetatywnej, psychicznej i czuciowej. Podczas napadu chory traci przytomność i upada. Pojawia się u niego napięcie mięśni całego ciała wraz z odchyleniem głowy do tyłu i wyprostem kończyn. Chory przestaje oddychać, a po kilku sekundach wstrząsają nim drgawki. Podczas napadu padaczkowego chory może bez kontroli umysłu oddać mocz i stolec.

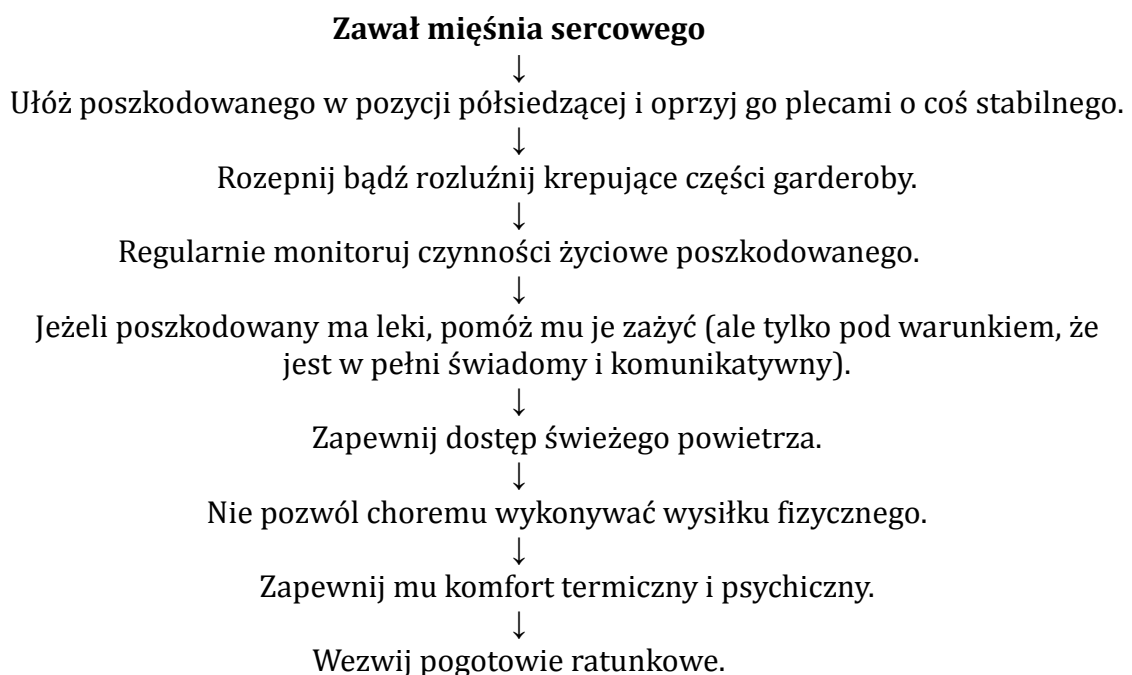

3. Zawał mięśnia sercowego

Zawał serca to martwica mięśnia sercowego spowodowana jego niedokrwieniem na skutek zamknięcia tętnicy wieńcowej doprowadzającej krew do serca.

Objawy:

- piekący, dławiący ból w okolicy mostka promieniujący do szyi, zuchwy, lewego barku i ręki;
- bladość;
- poczucie lęku przed śmiercią;
- panika;
- zimne poty;
- trudności w oddychaniu;
- duszności.

4. Zadławienie u dorosłych i dzieci powyżej 1. roku życia

Postępowanie w przypadku zadławienia się przez osoby dorosłe oraz dzieci powyżej 1. roku życia

1. Jeżeli poszkodowany ma objawy łagodnej niedrożności dróg oddechowych, zachęcaj go do kaszlu i nie rób nic więcej.

2. Jeżeli poszkodowany ma objawy ciężkiej niedrożności i jest przytomny, wykonaj do 5 uderzeń w okolicę międzyłopatkową zgodnie z poniższymi zasadami:

- stań z boku za poszkodowanym;
- połóż jedną dłoń na klatce piersiowej poszkodowanego i pochyl go do przodu, tak aby ciało obce mogło przedostać się do ust, a nie przemieszczało się w głąb dróg oddechowych;

- wykonaj do 5 energicznych uderzeń nadgarstkiem drugiej ręki w okolicę międzyłopatkową.

Jeżeli 5 uderzeń w okolicę międzyłopatkową nie spowoduje usunięcia ciała obcego, zastosuj 5 uciśnień nadbrzusza zgodnie z zasadami:

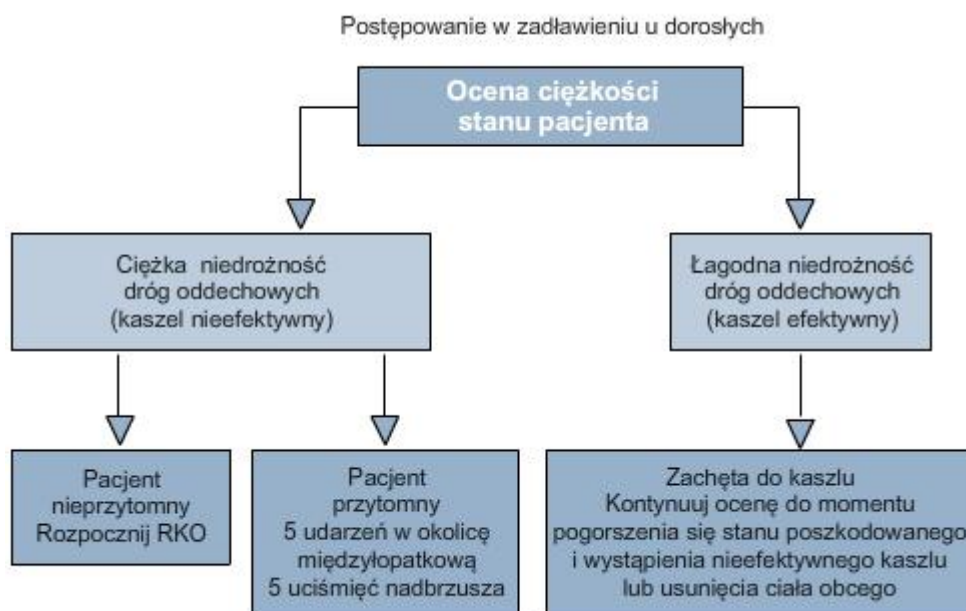
- stań za poszkodowanym i obejmij go ramionami na wysokości nadbrzusza;
- pochyl go do przodu;
- zaciśnij pięść i umieść ją między pępkiem i wyrostkiem mieczykowatym,
- wolną ręką złap za zaciśniętą pięść i silnie pociągnij do wewnątrz i ku górze,
- powtórz tę czynność do 5 razy.

Jeżeli te czynności nie spowodują usunięcia ciała obcego z dróg oddechowych, kontynuuj uderzenia w okolicę międzyłopatkową w połączeniu z uciśnięciami nadbrzusza.

3. Jeżeli poszkodowany straci przytomność:

- bezpiecznie ułóż go na ziemi;
- natychmiast wezwij pogotowie;
- rozpocznij RKO (resuscytację krążeniowo—oddechową), zaczynając od uciśnień klatki piersiowej.

Rysunek II.2. Postępowanie w przypadku zadławienia u dorosłych

Źródło: Wytyczne ERC, 2010.

5. Wstrząs

Wstrząs jest nagłym stanem zagrożenia życia, który charakteryzuje się dysproporcją między zapotrzebowaniem a dostarczeniem odpowiedniej ilości tlenu i substancji odżywczych do komórek organizmu, co w efekcie prowadzi do upośledzenia funkcji organizmu i niewydolności wielonarządowej.

Najczęstsze rodzaje wstrząsu:

- hipowolemiczny;
- kardiogeny;
- anafilaktyczny.

Wstrząs hipowolemiczny (krwotoczny)

Wstrząs hipowolemiczny jest reakcją organizmu na zmniejszoną zawartość krwi w naczyniach krwionośnych lub znacznego ubytku płynów fizjologicznych. W początkowej fazie wstrząsu powstaje tzw. centralizacji krążenia, która polega na przesunięciu krwi z mniej ważnych życiowo części ciała, takich jak skóra, mięśnie oraz obszar trzewny, do istotnych dla podtrzymywania życia narządów, czyli mózgu, serca i płuc. Przy znacznej utracie krwi dochodzi do wyczerpania się mechanizmów obronnych, co w rezultacie prowadzi do śmierci.

Przyczyny wstrząsu:

- krwotoki wewnętrzne i zewnętrzne;
- utrata płynów (rozległe oparzenia);
- silne wymioty i/lub biegunki;
- obfite poty (np. udar słoneczny).

Objawy:

- przyspieszone, lecz słabo wyczuwalne tętno;
- błąda, zimna skóra, często także dreszcze;
- zimny pot;
- niepokój i dezorientowanie.

Pierwsza pomoc:

- tamowanie krwotoku, czyli przyczyny wstrząsu;
- ułożenie poszkodowanego w tzw. pozycji przeciwwstrząsowej (płasko, na wznak z uniesionymi nogami na wysokość ok. 30 cm);
- zapobieganie wyziębieniu organizmu;
- uspokojenie poszkodowanego oraz zapewnienie spokoju w miejscu zdarzenia;
- regularne kontrolowanie podstawowych funkcji życiowych;
- wezwanie pogotowia ratunkowego.

Wstrząs kardiogeny (sercowy)

Wstrząs kardiogeny (sercowo pochodny) jest zespołem objawów związanych z niedotlenieniem i niedokrwieniem narządów oraz tkanek, powstaje wskutek obniżenia rzutu serca i w rezultacie prowadzi do jego dysfunkcji.

Przyczyny wstrząsu:

- zawał mięśnia sercowego;
- zaburzenia rytmu serca;
- zator tętnicy płucnej;
- niewydolność serca;
- tamponada serca.

Objawy:

- szybkie, nitkowane (słabe) tętno;
- zimna i blada skóra;
- zimny pot;
- drżenie;
- zaburzenie świadomości;
- szybki i głęboki oddech.

Pierwsza pomoc:

- sprawdź podstawowe funkcje życiowe;
- ułóż chorego z lekko uniesioną górną częścią ciała (postępowanie jak przy zawale serca);
- spróbuj uspokoić poszkodowanego;
- chroń go przed wyziębieniem organizmu;
- wezwij pogotowie ratunkowe.

Uwaga! Przy wstrząsie kardiogennym nie wolno stosować typowej pozycji przeciwwstrząsowej (uniesione kończyny dolne), gdyż niepotrzebnie obciąża to wówczas niewydolne serce krwią!

Wstrząs anafilaktyczny (uczuleniowy)

Wstrząs anafilaktyczny to ostra, zagrażająca życiu reakcja alergiczna całego organizmu. Wstrząs z reguły występuje natychmiast podczas kontaktu z substancjami wyzwalającymi, czyli alergenami (mogą to być m.in. leki, preparaty krwi oraz jad przy ukąszeniu owadów).

Objawy:

- zaczerwienienie skóry;
- świąd;
- obrzęki;
- pokrzywka;
- duszności spowodowane obrzękiem krtani oraz skurczem oskrzeli;
- spadek ciśnienia krwi;
- nudności;
- wymioty.

Pierwsza pomoc:

- natychmiast przerwij kontakt z alergenem (np. odstaw lek);
- stale kontroluj podstawowe funkcje życiowe;
- ułóż poszkodowanego w pozycji przeciwwstrząsowej;
- wezwij pogotowie ratunkowe.

Użądlenie przez owada (osoba uczulona)

